

POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. KE XLV. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ (5. ČERVNA 2011)

"Pravda, hlásání a autentičnost života v digitální éře"

Drazí bratři a sestry,

při příležitosti XLV. světového dne sdělovacích prostředků bych se s vámi rád rozdělil o několik úvah, motivovaných charakteristickým fenoménem naší doby: šířením komunikace prostřednictvím internetové sítě. Stále sílí přesvědčení, že tak jako průmyslová revoluce vyvolala hlubokou změnu ve společnosti skrze novinky zavedené do výrobního procesu a života pracujících, i dnes probíhající hluboká změna v oblasti komunikace ovlivňuje velké kulturní a společenské změny. Nové technologie nemění pouze způsob komunikace, ale vlastní komunikaci, proto je možné tvrdit, že stojíme před širokou kulturní transformací. Díky takovému způsobu šíření informací a poznatků vzniká nový způsob učení a myšlení s dosud nevídanými možnostmi navázat vztah a vytvořit společenství.

Rýsují se donedávna nepředstavitelné cíle, které vzbuzují obdiv pro nabízené možnosti nových prostředků a zároveň kladou stále naléhavěji řadu úvah o smyslu komunikace v digitální éře. To je obzvlášť zřejmé, když jsme konfrontováni s mimořádnou schopností internetové sítě a s rozsahem její aplikace. Tak jako každý plod lidského génia, i nové komunikační technologie vyžadují, aby byly dány ke službě celkovému dobru člověka a celého lidstva. Pokud budou moudře využívány, mohou přispět k splnění touhy po smyslu, pravdě a jednotě, které jsou tím nejhlubším přáním lidské bytosti.

V digitálním světě znamená předávání informací stále častěji vložit je do sociální sítě, kde je poznání sdíleno v prostředí osobní výměny. Jasně odlišení mezi tím, kdo informaci poskytuje, a uživatelem je relativizováno a komunikace by měla být nejen výměnou údajů, ale stále více také sdílením. Tato dynamika přispěla k novému zhodnocení komunikace považované především za dialog, výměnu, solidaritu a tvorbu pozitivních vztahů. Na druhé straně se toto pojetí setkává s některými typickými omezeními digitální komunikace: částečná interakce, tendence podělit se jen o některé oblasti vlastního vnitřního světa, riziko vytváření vlastního obrazu, který může vést k sebeuspokojení.

Především mladí lidé prožívají tuto změnu komunikace se všemi touhami, rozpory a vlastní tvořivostí těch, kdo se s nadšením a zvědavostí otevřou novým zkušenostem života. Stále větší zapojení do veřejného digitálního prostoru, tvořeného tzv. social network, vede k novým formám mezilidských vztahů, má vliv na sebepoznání a nezbytně vede nejen k otázce správnosti vlastního jednání, ale také autentičnosti vlastního bytí. Přítomnost mladých lidí v těchto virtuálních prostorech může být znakem autentického hledání osobního setkání s druhým člověkem, pokud se dává pozor na možné nebezpečí, jako je únik do jistého druhu paralelního světa nebo přehnaný pobyt ve virtuálním světě. Při hledání sdílení, "přátelství", se ocitáme tváří v tvář výzvě být autentičtí, věrní sami sobě, aniž bychom podlehli iluzi uměle vytvářet vlastní veřejný "profil".

Nové technologie umožňují lidem setkávat se za hranicemi prostoru a vlastních kultur, a vytvářet tak celý nový svět případných přátelství. Tato velká výhoda však vyžaduje i větší pozornost a uvědomění si možných rizik. Kdo je můj "bližní" v tomto novém světě? Existuje nebezpečí, že jsme méně pozorní vůči tomu, s kým se setkáváme v našem obyčejném každodenním životě? Existuje riziko, že budeme více roztržití, protože naše pozornost je roztržena a ponořena do "odlišného" světa ve srovnání s tím, ve kterém žijeme? Máme čas kriticky se zamýšlet nad našimi volbami a pěstovat mezilidské vztahy, které by byly opravdu hluboké a trvalé? Důležité je stále si připomínat, že virtuální kontakt nemůže a nesmí nahradit přímý lidský kontakt s osobami ve všech rovinách našeho života.

I v digitální éře je každý postaven před nutnost být autentickým a přemýšlivým člověkem. Ostatně dynamika sociálních sítí ukazuje, že člověka se vždy týká to, co předává. Když si lidé vyměňují informace, již sdílejí sebe sama, svůj pohled na svět, své naděje a ideály. To znamená, že existuje křesťanský styl, jak být přítomni v digitálním světě: je konkretizován čestnou, otevřenou a odpovědnou formou komunikace ohleduplnou vůči druhému. Předávat evangelium novými médii znamená nejen zařadit zjevně náboženský obsah do různých programů rozličných médií, ale také svědčit ve vlastním digitálním profilu důsledností a způsobem komunikace, volbou, prioritami a názory, které jsou zcela v souladu s evangeliem, i když se o něm explicitně nehovoří. Ostatně i v digitálním světě není možné hlásání poselství bez odpovídajícího svědectví ze strany toho, kdo hlásá. V nových podmínkách a s novými výrazovými prostředky je křesťan opět povolán, aby nabídl odpověď každému, kdo se ptá na smysl naděje, kterou má (srov. 1 Pt 3,15).

Úsilí o svědectví evangelia v digitální éře ode všech vyžaduje, aby byli obzvláště pozorní vůči aspektům poselství, které mohou čelit typické logice webu. Především si musíme uvědomovat, že pravda, kterou se snažíme sdílet, nečerpá svou hodnotu ze své "popularity" nebo objemu pozornosti, která se jí věnuje. Spíše se s ní musíme seznámit v její celistvosti, než se snažit učinit ji přijatelnou třeba "zředěním". Musí se stát každodenním pokrmem, a ne být přitažlivá pouze na okamžik. Pravda evangelia není něco, co může být předmětem konzumu, povrchního využití, ale je to dar, který vyžaduje svobodnou odpověď. Tato pravda, i když je hlásána ve virtuálním prostoru sítí, vyžaduje vždy vtělení do reálného světa ve vztahu s konkrétními tvářemi bratří a sester, s nimiž sdílíme každodenní život. Proto budou i nadále základem při předávání víry přímé mezilidské vztahy!

Chtěl bych tedy křesťany vyzvat, aby se sjednotili s důvěrou, vědomě a s tvůrčí odpovědností v síti vztahů, kterou umožnila digitální éra. Ne pouze pro uspokojení touhy být v ní přítomni, ale proto, že tato síť je integrální součástí lidského života. Web přispívá k rozvoji nových a úplnějších forem intelektuálního i duchovního poznání a ke sdílení vědomostí. I v této oblasti jsme povoláni ke hlásání své víry, že Kristus je Bůh, Spasitel člověka a dějin, ten, v němž všechno získává své naplnění (srov. Ef 1, 10). Hlásání evangelia vyžaduje ohleduplnou a citlivou formu komunikace, která povzbudí srdce a pohne svědomím; je to forma, která připomíná styl Ježíše zmrtevýchvstalého, když doprovázel učedníky cestou do Emmaus (srov. Lk 24,13-35), kteří postupně chápali tajemství díky tomu, že se k nim přiblížil, vedl s nimi dialog a nechal vyjít na povrch to, co měli ve svém srdci.

Nakonec pravda o Kristu je plnou a autentickou odpovědí na lidskou touhu po vztahu, společenství a smyslu, který vyplývá i z té masové účasti na různých sociálních sítích. Tím, že věřící svědčí o svém hlubokém přesvědčení, nabízejí vzácný příspěvek k tomu, aby se web nestal nástrojem, který redukuje člověka na kategorii, který se snaží emočně manipulovat a umožní tomu, kdo je schopný, monopolizovat mínění druhých. Naopak, věřící povzbuzují ostatní, aby udržovali živé odvěké otázky člověka, které svědčí o jeho touze po transcendentnu a nostalgii po autentické formě života, který stojí za to žít. Právě v tomto zcela lidském duchovním napětí spočívá naše žízeň po pravdě a po společenství a pobízí nás, abychom komunikovali celistvě a čestně.

Vyzývám především mladé lidi, aby správně využívali svou přítomnost v digitálním prostoru. Znovu připomínám své setkání s nimi na Světovém dnu mládeže v Madridu, jehož přípravy velmi vděčí za výhody nových technologií. Pracovníkům v komunikaci vyprošuji od Boha, na přímluvu jejich patrona sv. Františka Saleského, schopnost vždy vykonávat svou práci svědomitě a profesionálně, a všem ostatním uděluji své apoštolské požehnání.

Vatikán 24. ledna 2011, svátek sv. Františka Saleského

Benedictus PP XVI.